

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK

Utredningsenheten

Lena Lindegren

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande från Täby kommun - Betygsutredningen (SOU 2020:43) (U2020/04429/GV)

Sammanfattning

Täby kommun anser att betänkandet lämnar flera viktiga förslag och ger en bra bild av de utmaningar som finns kring bedömning och betygsättning. Täby kommun står bakom några av de förslag som utredningen lämnar, men det finns andra delar av utredningens förslag som kommunen invänder mot.

Täby kommun delar utredningens förslag att den kursutformade gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ersättas av en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola. Ett system med ämnesbetyg kan i högre grad ha fokus på kunskapsutveckling och en progression i lärandet, snarare än på att bocka av enskilda kurser.

Täby kommun delar också utredningens förslag om att införa åtgärder för en kompensatorisk betygsättning. Förslagen ger utrymme för en ökad professionalitet som litar på lärarnas kompetens att göra en sammantagen bedömning av elevens kunskapsnivå. Det kan också öka elevernas förtroende för bedömningsprocessen.

Täby kommun delar inte utredningens förslag om att införa ytterligare ett underkänt betygssteg. Kommunen ser att det finns både för- och nackdelar med förslaget och är tveksam till om det verkligen leder till de effekter som utredningen avser att uppnå. Täby kommun menar att om betyget Fx ändå kommer att genomföras så bör det inte generera några poäng.

Täby kommun delar inte heller utredningens förslag om att införa examensprov i gymnasiet. Det återstår även viktiga delar av detta förslag som gör att det är svårt att lämna synpunkter på det i sin helhet.

Ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola

Täby kommun delar utredningens förslag att den kursutformade gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ersättas av en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Täby kommun delar utredningens slutsats att ett system med ämnesbetyg i högre grad kan ha fokus på kunskapsutveckling och en progression i lärandet, snarare än på att bocka av enskilda kurser. Det kan även minska den stress som många gymnasieelever upplever att de känner

under sina studier, där ett enskilt lågt kursbetyg i början av studierna bärs med till slutbetyget. Utredningens förslag kan istället ge eleverna en möjlighet att under sina studier utveckla sina kunskaper så att de motsvarar ett samlat högre ämnesbetyg.

Förslag kring kompensatorisk betygsättning

Täby kommun delar utredningens förslag om att införa åtgärder för en kompensatorisk betygsättning.

Täby kommun är positiv till förslaget om kompensatorisk betygssättning och de olika delar som ingår i förslaget. Kommunen delar utredningens slutsats om att det ger utrymme för en ökad professionalitet som litar på lärarnas kompetens att göra en sammantagen bedömning av elevens kunskapsnivå. Förslaget kan också öka elevernas förtroende för bedömningsprocessen och därmed motverka att eleverna tappar motivationen eller förtroendet för ett system som de har svårt att förstå och där de bedöms efter sin sämsta prestation.

Täby kommun vill i sammanhanget påpeka att det även i ett mer kompensatoriskt system är viktigt att arbeta med formativa bedömningar, där eleven ges kontinuerlig respons om vad som görs bra och hur den kan förbättras. Omfattande forskning visar att detta gör stor skillnad för alla elevers utveckling. Betygsstress kan i verkligheten bara motverkas genom att elever vet vad som förväntas av dem, var de befinner sig och vad som är nästa steg i deras kunskapsutveckling. En viktig faktor är också att eleverna får det stöd de behöver för att ta steg framåt och en undervisning som hjälper dem att utvecklas i riktning mot målen. Ett nytt system för hur betygstegen ska tillämpas kommer i sig inte att lösa detta.

Ytterligare ett underkänt betygssteg Fx

Täby kommun delar inte utredningens förslag om att införa ytterligare ett underkänt betygssteg.

Täby kommun instämmer i att det kan finnas vissa positiva effekter av att genomföra detta betygssteg. Kommunen delar exempelvis utredningens uppfattning om att det kan leda till att elever som ansträngt sig upplever en ökad motivation av att veta att de är nära att uppnå ett godkänt betyg. Betyget F kan i dag betyda att en elev ligger väldigt nära godkänt E eller väldigt långt ifrån. Betyget Fx kan då vara en mer rättvisande och nyanserad återkoppling på de kunskaper som eleven faktiskt visat. Om detta innebär att elever som tidigare haft svårt att se sin egen progression genom detta får en ökad motivation är det naturligtvis positivt.

Täby kommun ser dock också flera nackdelar med att införa ett ytterligare betygssteg Fx. I en betygsskala med flera icke godkända betyg, finns en överhängande risk att de elever som ges det lägsta betyget i skalan tappar tilltron till den egna förmågan. Risken för stigmatisering gäller alla former av system där det finns en skala, men ju fler steg man har desto mer stigmatiserande kan det bli för de som befinner sig i utkanten. Det kan också finnas en viss risk att betyget Fx sätts istället för att fullt ut ge eleverna det stöd som de behöver för att utvecklas i riktning mot ett godkänt betyg E. På så vis skulle den strävan som nu finns att stödja alla elever så att de går ut med fullständiga betyg, kunna minskas i och med Fx.

Det finns idag en ganska hög tröskel till gymnasiet som många elever inte klarar och många hamnar då på introduktionsprogrammet i syfte att läsa in godkända betyg som ger dem behörighet till ett nationellt program. Utredningen konstaterar att detta ofta visar sig vara en återvändsgränd för många elever som aldrig lyckas ta sig vidare till ett nationellt program. Täby kommun delar utredningens uppfattning att detta är ett problem både för individen och samhället. Det är dock tveksamt hur ett ytterligare betygssteg skulle kunna lösa utmaningarna med introduktionsprogrammen, eftersom behörighetskraven till gymnasiet verkar kvarstå, det vill säga godkänt betyg E krävs i ett flertal ämnen. Betygssteget Fx kan till viss del innebära att lärarna på introduktionsprogrammet får en mer nyanserad bild av elevernas kunskapsutveckling. Samtidigt behövs mer detaljerad information gällande elevernas kunskapsutveckling för att kunna använda sig av bedömningen i praktiken. Täby kommun ställer sig därför tveksam till att använda betyget Fx som argument för en förbättring av introduktionsprogrammet. Täby kommun menar att om betyget Fx ändå kommer att genomföras så bör det inte generera några poäng.

Förslaget att införa examensprov i gymnasieskolan

Täby kommun delar inte utredningens förslag om att införa examensprov i gymnasieskolan.

När det gäller utredningens förslag om en central och extern rättning av examensproven, vill Täby kommun invända att det inte finns någon garanti för att en sådan lösning leder till en rättssäker och likvärdig bedömning. Utifrån ett antagande om att lärarbristen ökar är det också tveksamt hur det ska kunna säkerställas att det finns tillräckligt många välutbildade lärare som kan genomföra den externa bedömningen.

Utredningen argumenterar för att betygsinflation och olikvärdig betygssättning måste motverkas eftersom det urholkar betygssystemets trovärdighet, leder till orättvist betygssättning och i förlängningen till ett orättvist urvalssystem. Täby kommun menar dock att detta inte kan vara en godtagbar motivering till att införa examensprov. I den mån betygsinflation är ett problem, kan lösningen inte vara att införa ytterligare bedömningstillfällen för eleverna och därmed öka på den stress som många elever upplever under årskurs 3. Det verkar också gå emot de förslag till åtgärder som ges ovan för en ökad kompensatorisk bedömningsprocess, som bland annat syftar till att stärka lärarnas profession under bedömningsmomenten. Här verkar utredaren istället tvärtom mena att lärarna inte kan stå emot elevernas tryck att sätta högre betyg, vilket leder till betygsinflation och därför ska examensprov införas. Förslaget med examensprov verkar också gå emot ambitionen att arbeta för en långsiktig kunskapsutveckling med formativa bedömningar som ska utveckla elevernas lärande mot ett ämnesbetyg istället för kursbetyg.

När det gäller förslaget om examensprov noterar Täby kommun också att det finns flera oklarheter och icke utredda frågor och konsekvenser i utredningens förslag som det är svårt att lämna synpunkter på i detta stadiet. Det finns exempelvis inga tankar kring om betyg och provresultat ska vara två olika delar, eller om de ska sammanvägas till ett slutresultat, utan det behöver utredas vidare. Detsamma gäller även för frågan om hur antagningssystemet till högskola och universitet ska kunna hantera de två olika bedömningsformerna.